

LUKA PETROVIĆ
generalni direktor ERS

Turbine sa 5 zvjezdica

Prosječna proizvodnja Elektroprivrede Republike Srpske na godišnjem nivou kreće se oko 6.000 GWh. Od čega se jedna trećina plasira u izvoz. Izgradnjom novih energetske objekata ERS će znatno osnažiti proizvodne kapacitete, ali će povećati i proizvodnju iz obnovljivih izvora, što je obaveza prema EU. Dobit u 2018. ERS je imala 16,5 miliona maraka

razgovarao MARKO ŠIKULJAK foto Aleksandar ARSENOVIĆ

Nakon hidrološki loše 2017. godine, i bilansnog deficita, dolaskom nove uprave i Luke Petrovića za generalnog direktora, Elektroprivreda Republike Srpske (ERS) u 2018. zabilježila je dobit od 16,5 miliona maraka. Čemu je doprinio i nov pristup trgovini električnom energijom zasnovan na stručnim projekcijama, kao i dobar izvoz struje. ERS ima realan potencijal da proizvede i 30 odsto više struje nego što to domaći potrošači konzumiraju, da dobit bude veća, ali na to direktno utiče limitirajuća cijena struje za privredu i domaćinstva koja je daleko niža nego u okruženju. U odnosu na Njemačku, na primjer, i četiri puta.

- Elektroprivreda Republike Srpske u 2018. godini jeste ostvarila dobit od 16,5 miliona maraka, a sva naša preduzeća izuzev RiTE Ugljevik poslovala su pozitivno. Dobit proizvodnih preduzeća u prošloj godini iznosi oko 12 miliona maraka, dok su distributivna preduzeća ostvarila dobit od oko 2,6 miliona maraka - kaže Petrović. Negativan finansijski rezultat poslovanja Ugljevika u najvećoj mjeri je posljedica kursnih razlika koje su u 2018. dostigle šest miliona maraka, a odnose se na kreditno zaduženje u inostranoj valuti, za projekat odsumporavanja. Osim toga, poslovanje RiTE Ugljevik opteretilo je i niz neplanskih zastoja, kao i loš kvalitet uglja. - Iako su rezultati poslovanja ERS za prethodnu godinu dosta povoljniji u odnosu na raniji period, kompanija ima potencijala da postigne bolje proizvodne i finansijske rezultate, a težimo većoj proizvodnji na pragu elektrana od sadašnje. Ipak, Elektroprivreda se u 2019. godini suočava sa nizom izazova i otežavajućih okolnosti. Godina je hidrološki loše počela,

a RiTE Gacko ušla je u kapitalni remont koji će trajati maksimalno 90 dana. Snabdijevanje je dodatno poremetio i ispad hidroelektrane Plat, koja se na mreži ne očekuje u prvoj polovini godine, što znatno utiče na poslovanje Hidroelektrana na Trebišnjici, ali i čitavog elektroenergetskog sistema.

U ovakvoj situaciji, Elektroprivreda Republike Srpske kao prioritet ima sigurno snabdijevanje domaćih potrošača i ispunjavanje ugovorenih obaveza vezanih za isporuku električne energije Brčko Distriktu i pokrivanje gubitaka prema NOSU-u. Zbog navedenog ERS će u tekućoj godini imati prihode manje za oko 25 miliona maraka, a u naredna tri mjeseca planirali smo i kupovinu električne energije za podmirivanje ukupnog konzuma i ispunjavanje svih ugovorenih obaveza u iznosu od oko pet miliona maraka. Naravno, ukoliko hidrologija u slivovima Vrbasa i Drine bude bolja, taj iznos biće znatno manji. Kako bismo ublažili negativne efekte po sistem na Kolegijumu svih direktora zavisnih i Matičnog preduzeća donesen je plan poslovanja koji podrazumijeva uštede po svim segmentima, a sprovediće se samo

ekonomski opravdane investicije koje mogu dovesti do proizvodnje više kilovata na pragu elektrana. Prva kontrola ušteda po svim parametrima biće obavljena početkom juna.

Ako hidrologija bude dobra, a Termoelektrane budu poslovale bez nepredviđenih zastoja, da li će ERS biti u prilici da struju plasira u izvoz? Da li Elektroprivreda prodaje električnu energiju na berzi, ko su najčešći kupci i koliko prihoduje po tom osnovu?

- Elektroprivreda je u prva tri mjeseca 2019. godine uprkos lošoj hidrologiji od prodaje struje prihodovala oko 30 miliona maraka. Viškove električne energije plasiramo i putem regionalne berze za prodaju električne energije SEEPEX, sa sjedištem u Beogradu. Za prva tri mjeseca tekuće godine ERS je samo na ovoj berzi prihodovala više od šest miliona maraka. Viškove električne energije najčešće prodajemo Bosni i Hercegovini, te zemljama u okruženju Srbiji, Hrvatskoj, Crnoj Gori, Sloveniji, Mađarskoj...

Iz dobiti se stvara realna akumulacija za samoinvestiranje. Otuda se konačno pokrenula priča o HE Dabar i HE Buk Bijela. Koji će biti kapaciteti tih elektrana i koliko inače ERS na godišnjem nivou proizvede električne energije?

- Vrijednost elektroenergetskih objekata mjeri se stotinama miliona maraka, tako da se oni grade uglavnom iz kreditnih sredstava. Primjenjuju se povoljni modeli EPC Plus finansiranja koji podrazumijevaju kompletno provođenje postupka nabavke putem takmičarskog dijaloga, izvođenje radova i stavljanje elektrane na mrežu, kao i obezbjeđenje novca za finansiranje cjelokupnog posla iz kreditnih sredstava

HE Dabar, u istočnoj Hercegovini, snage 160 megavata, čija je procijenjena vrijednost 488 miliona maraka, svu proizvedenu energiju plasiraće u izvoz po višestruko većim cijenama

U ovoj godini raspisaćemo tender za izgradnju solarne elektrane na području Trebinja, čija će snaga biti 100 megavata, a vrijednost 180 miliona maraka

koja će vraćati novoizgrađena elektrana. Ipak dobro, stabilno i odgovorno poslovanje daje nam sigurnost i uporište da pokrenemo ovakve projekte koji će po izgradnji imati ogromne benefite ne samo za Elektroprivredu, već i lokalne zajednice na čijoj teritoriji se nalaze, ali i za čitavu Republiku Srpsku.

ERS nastavlja gradnju HE Dabar u sklopu Gornjih Horizontala na području istočne Hercegovine. Ukupna instalisana snaga elektrane je 160 megavati, a ukupna procijenjena vrijednost iznosi 488 miliona maraka. HE Dabar će biti u stoprocentnom vlasništvu Hidroelektrana na Trebišnjici. Međunarodni tender za izgradnju i finansiranje vrijedan 366 miliona maraka je raspisan i to je prvi takmičarski dijalog koji se sprovodi na ovim prostorima. Na poziv su se javila četiri zainteresovana

ponuđača, a uskoro će biti izabrani kvalifikovani, čime nastavljamo procedure izbora najpovoljnijeg. Nakon toga očekuje se izgradnja preostalih objekata: brane, mašinske zgrade, razvodnog postrojenja, cjevovoda, kanala kroz Dabarsko polje, proširenja tunela Dabar-Fatnica... Dabar neće imati obavezu snabdijevanja domaćih kupaca, a proizvedena energija će se plasirati u izvoz po višestruko većim cijenama, tako da će i finansijski efekti po ERS biti znatno veći, jer će sva energija biti plasirana na slobodno tržište. Samim tim i benefiti za istočnu Hercegovinu (Nevesinje, Berkovići, Bileća i Trebinje) biće viši, jer će i izdvajanja na osnovu postojećih naknada da se povećaju. Kada je riječ o hidroelektrani Buk Bijela, ERS se u ovu investiciju upušta zajedno sa Elektroprivredom Republike Srbije, a vlasnički odnos biće 49:51 odsto u korist EPS-a. Početak gradnje očekuje se na je-

PETROVIĆ
Stabilno i odgovorno poslovanje daje nam sigurnost i uporište da pokrenemo investicione projekte koji će po izgradnji imati ogromne benefite

ERS je u prva tri mjeseca 2019, uprkos lošoj hidrologiji, od prodaje struje prihodovala oko 30 miliona maraka, a putem regionalne berze više od šest miliona maraka

Važno je fokusirati se, raditi na sebi, učiti, obrazovati se. Znanje je jedini kapital koji je pobijedio i ratove i bolesti i nepogode

BiH, a time i Republika Srpska, potpisnik je Ugovora o osnivanju Energetske zajednice za Jugoistočnu Evropu što za obavezu ima provođenje energetske paketa EU, a time i ekoloških mjera

sen, a objekat će poslovati u okviru predviđenog Hidroenergetskog sistema Gornja Drina u čijem će sastavu biti i hidroelektrane Paunci i Foča. Radi se o projektu vrijednom 425 miliona eura, a godišnji prihodi koji će iznositi 40 miliona eura isplatiće investiciju u desetogodišnjem periodu. HE Buk Bijela imaće instalisanu snagu od 93,52 megavata i prosječnu godišnju proizvodnju od oko 332,30 GWh, HE Foča 44,15 megavata i prosječnu proizvodnju od oko 175,9 GWh, dok će HE Paunci biti objekat instalisane snage 43,21 megavata i prosječne godišnje proizvodnje oko 166,90 GWh. Ovaj sistem će imati benefite po ERS, Republiku Srpsku, kao i opštinu Foča i njene građane. Finansijska korist samo na osnovu hidroakumulacija iznosiće od 2,4 do 3,2 miliona maraka svake godine, što će otvoriti prostor za nova radna mjesta i investicije.

Hodočašće u Svetu zemlju dalo mi je snage da razmislim o sebi i svom putu, razumijem, budem strpljiviji

Buk Bijela je projekat vrijedan 425 miliona eura, od koje će godišnji prihodi biti 80 miliona KM pa će se investicija isplatiti za 10 godina

Kada je riječ o prosječnoj proizvodnji Elektroprivrede Republike Srpske sa postojećim objektima ona na godišnjem nivou iznosi oko šest hiljada GWh. U uslovima prosječne hidrologije, dvije trećine električne energije su potrebne za snabdijevanje domaćih kupaca, dok se jedna trećina plasira u izvoz. Izgradnjom novih energetskih objekata ERS će znatno osnažiti svoje proizvodne kapacitete, ali vrlo je značajno što će se povećati proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, jer je to jedan od zahtjeva Evropske unije.

Kako su se pokazale mini elektrane kojih već ima posvuda. Koliko ih ima? Koliko ukupno proizvode i jesu li to isplative investicije?

- U vlasništvu ERS se nalaze četiri nove mini hidroelektrane: Bočac 2, Bogatići Nova, Mesići Nova i Paklenica, koje ostvaruju pravo na podsticaj (tzv. zelena energija) i one su projektovane da proizvedu oko 100 GWh električne energije godišnje. Postoji i veliki broj malih hidroelektrana, solarnih elektrana i elektrana na bio masu, koje su vlasništvo privatnih investitora, a njihova godišnja proizvodnja je oko 300 GWh. Malih hidroelektrana ima oko 35, solarnih oko 45, a na biomasu i biogas dvije, ali njihov broj se iz mjeseca u mjesec mijenja. Kada govorimo o isplativosti, ERS od postojanja mini hidroelektrana u privatnom vlasništvu faktički nema benefite osim

energije koju plasiraju na tržište, ali nju vlasnicima elektrana plaćaju krajnji potrošači. Zbog toga će Elektroprivreda ići na izgradnju objekata iz obnovljivih izvora. Moramo da iskoristimo i energiju vjetrova i sunca, tako da su planovi da u ovoj godini raspisemo tender za izgradnju solarne elektrane na području Trebinja, čija će snaga biti 100 megavata, a vrijednost 150 miliona maraka. U toku su aktivnosti i po pitanju realizacije projekta izgradnje vjetroparka *Hrgud* koji će imati snagu od 48 megavata, a procijenjeno je da će godišnje proizvesti oko 126 GWh električne energije.

BUDUĆNOST TERMOELEKTRANA?

Koliko je izvjesna gradnja novih elektrana?

- Razmatra se više modela. Republika Srpska u ovoj godini započela je i već definisala načine gradnje dvije velike hidroelektrane, i sada smo fokusirani da hidroelektrane Dabar i Buk Bijela budu što prije na mreži. Takođe, specijalizovani timovi bave se termoelekttranama, ali tu još nije donesena konačna konkretna odluka o modelu gradnje i finansiranju. Prvo će biti obrađene studije izvodljivosti na postojećim blokovima nakon kojih će biti jasnija slika da li ići u revitalizaciju pogona ili izgradnju novih.

S druge strane imamo termoelektrane koji su akutni zagađivači i to evropski. Insistira se na ekološkim standardima i zaštiti zdravlja. Primjedbe su ozbiljne, a upućeni su i rokovi? Šta se preduzelo?

- BiH, a time i Republika Srpska, potpisnik je Ugovora o osnivanju Energetske zajednice za Jugoistočnu Evropu i time smo preuzeli i obaveze provođenja energetskih paketa Evropske unije, pa i ekoloških mjera. Vlada Republike Srpske je potpisala i NERP (Nacionalni plan za smanjenje emisija iz velikih ložišta), kojim je tačno definisano koje ekološke standarde i do koje godine treba zadovoljiti. Dio tih mjera je već sproveden u ERS-u, odnosno njenim zavisnim preduzećima. Termoelektrana Ugljevik je ugradila nove elektrofiltere već 2017. godine, projekta vezan za odsumporavanja dimnih gasova je u procesu realizacije već desetak godina, a postrojenje za odsumporavanje dimnih gasova će biti pušteno u rad u ovoj godini. Tako će se emisija sumpora i čvrstih čestica smanjiti na propisani nivo. Takođe, u termoelektrani Gacko se preduzimaju određene mjere ka realizaciji projekata smanjenja štetnih gasova i čvrstih čestica, kako bi se, u skladu sa rokovima, smanjile emisije na dozvoljeni nivo. Dakle, usklađujemo svoje poslovanje sa ekološkim standardima koliko je to moguće. Bazna energija termoelektrana se ne smije izgubiti jer Gacko i Ugljevik proizvode oko 3300 GWh električne energije godišnje, što je oko 60 odsto proizvodnje ERS. Ipak, intenzivno se razmatraju modeli gradnje TE *Gacko 2* sa stranim investitorima. Do njegovog završetka postojeća elektrana mora raditi u punom kapacitetu.

Šta je vaša poslovna filozofija, što se stvori vratiti u nove vrijednosti ili...?

- Vrlo je jednostavna, rad i red stvaraju uslove za napredak. Svi pokrenuti projekti moraju biti i završeni, a da bi bili pokrenuti moraju imati studije opravdanosti. Ako ne stvaramo i ne gradimo, ako samo trošimo, ništa neće ostati za buduće generacije. Važno je fokusirati se, raditi na sebi, učiti, obrazovati se. Znanje je na kraju jedini kapital koji je pobijedio i ratove i bolesti i nepogode. Ulagati u sebe i zajednicu u kojoj živimo.

Putovanja su sastavni dio vašeg posla. Koje je bilo drugačije, šta ste sa njega donijeli?

- Kada su u pitanju službena putovanja, zaista su ona dio moje svakodnevice. Tu su brojni susreti, memorandumi, dogovori... da ne nabrajam. Zadovoljan sam kada god uspijemo za Hercegovinu i Republiku Srpsku napraviti dobar dogovor, i pokrenuti novu investiciju. Ipak, izdvojio bih nešto lično, a to je hodočašće u Svetu zemlju. Prošli smo svaku stopu kuda je Isus Hristos hodao, i učinili jedan korak ka Bogu, a kako je zapisano 'ko učini jedan korak ka Bogu, Bog će ih učiniti deset ka njemu'. To putovanje dalo mi je snage da razmislim o sebi i svom putu, razumijem, budem strpljiviji.